

דעות

היועמ"שית היא "שכפ"ץ משפטי" בעבור צה"ל. הדרתה היא סיכון אסטרטגי



שרון נהרי • הכותב הוא עורך דין

20:00 • 14 באוגוסט 2025

הכוונה להדיר את היועצת המשפטית לממשלה מהדיונים על מבצע מתוכנן בעזה, או להתעלם מהנחיותיה, איננה עניין טכני או שולי. מדובר בצעד בעל השלכות מרחיקות לכת על שלטון החוק, הלגיטימיות הבינלאומית של ישראל, ובעיקר — על ביטחונם המשפטי של לוחמי צה"ל ומפקדיהם.

היועמ"שית משמשת, מכוח הדין, הגורם המוסמך והמחייב בייעוץ משפטי לממשלה ולמערכת הביטחון. חוות דעתה אינה בגדר המלצה בלבד; היא חלק אינטגרלי ממערכת קבלת ההחלטות, במיוחד בנוגע לפעולות בעלות היבטים משפטיים ובינלאומיים מובהקים. הדרתה תיצור "ואקום משפטי" מסוכן, שבו החלטות מבצעיות יתקבלו מבלי שתובא בחשבון הגנה של מסגרת משפטית.

במשפט הבינלאומי ההומניטרי חלים עקרונות יסוד, כמו הבחנה בין לוחמים לאזרחים, מידתיות וצורך צבאי. חריגה מעקרונות אלה עלולה להיחשב לפשע מלחמה, המקים סמכות שיפוט לבתי דין בינלאומיים, ובראשם בית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג (ICC). במצב שבו הייעוץ המשפטי הרשמי מודר, כל פעולה שנויה במחלוקת עלולה לשמש עילה להליכים פליליים בינלאומיים — לא רק נגד הדרג המדיני, אלא גם נגד החיילים בשטח.

היועמ"שית היא למעשה "שכפ"ץ משפטי" בעבור צה"ל. חיילים ומפקדים שפועלים

בהתאם להנחיותיה נהנים מהגנה משפטית משמעותית, הן בזירה הישראלית והן בזירה הבינלאומית. מנגד, פעולה ללא אותה הגנה יוצרת חשיפה אישית חמורה: פקודות עלולות להיחשב "בלתי חוקיות בעליל", וחייל עלול למצוא עצמו בפני חקירה פלילית — גם אם פעל בתום לב ובכוונה מבצעית.

מעבר להיבט המשפטי, הדרת היועמ"שית תפגע בלגיטימיות של המבצע בעיני הקהילה הבינלאומית, ותספק תחמושת בידי גורמים עוינים המבקשים לערער את מעמדה של ישראל. מי שחושב שצעד כזה "ישחרר את ידי הצבא", עלול לגלות שהוא דווקא כובל אותן בשל הסיכון בפתיחת חזית משפטית נגד לוחמי צה"ל ומפקדיו.

המסקנה ברורה. אמנם יש הגורסים כי לנוכח טענות רבות כנגד היועמ"שית הנוכחית צריך להחליפה, אולם כל עוד לא הוחלפה יש לשלב אותה בכל דיון מבצעי מהותי. הדרתה או התעלמות מהנחיותיה אינן "החזרת המשילות", אלא פגיעה ישירה בכלי ההגנה המשפטיים של מדינת ישראל, והפקרת חיילי צה"ל לשדה קרב משפטי שבו הם חשופים, לא מוגנים, ומותקפים מכל עבר.